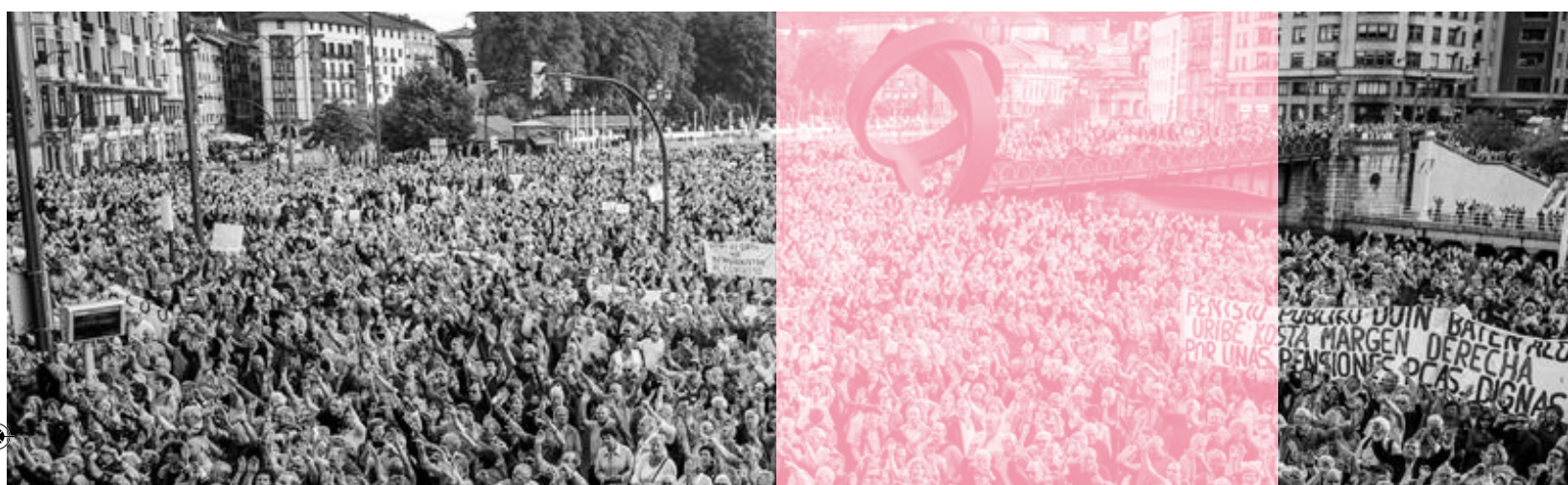

Egoeraren Azterketa

Egoera sozial eta ekonomikoaren azterketa

**Hazkundearen dezelerazioa nabarmena da
jada, eta hazkunde-aurreikuspenak
murriztu egin dira**

**Lan-merkatuko adierazleen hobekuntza
positiboa izan den arren, aurreko
urteetako baino txikiagoa izan da**

**Enplegua lan-baldintzak prekarizatzearen
kontura hazi da**

**Pobreziak eta desberdintasun sozialek
gora egin dute**

Aurkibidea

EGOERAREN AZTERKETA

1. Ingurune ekonomikoa	4
2. Hego Euskal Herriko ekonomia .	4
3. Lan merkatuaren adierazleak
hirugarren hiruhilekoan	5
4. Langabeziaren dezelerazioa	6
5. Desindustrializazioa,
eteten ez den prozesua.	7
6. Prekaritatea kontratazioan.	7
7. Langabeen %55
langabezia-prestaziorik gabe . . .	8
8. Gazteen errealitate prekarioa . . .	8
9. Europako atzealdean.	9

HILAREN PUNTAKO GAIA:

- Pobrezia eta desoreka sozialak handitu dira** 10

ERABILITAKO SIGLAK

HEH	Hego Euskal Herria
EAE	Euskal Autonomi Erkidegoa
EB	Europako Batasuna
BPG	Barne Produktu Gordina
BAI/EPA	Biztanleria Aktiboaren Inkesta
Eustat	Euskal Estatistika Institutua
EIN/INE	Estatistika Institutu Nazionala
SEPE	Servicio Público de Empleo Estatal

EGOERAREN A Z T E R K E T A

Sarrera

Egoeraren azterketa honetan, 2019ko hirugarren hiruhilekoan gertatutakoaren balantzea egingo dugu, hala nola, BPGaren hazkundera, lan-egoera eta langabeena aztertuko ditugu. Hazkunde ekonomikoari, enpleguaren igoerari eta langabeziaren jaitsierari dagokienez, bilakaera positiboa izan da. Hala ere, hobekuntza horiek dezelerazioak markatu ditu, hazkunde ekonomikoa jada ez da zen bezalakoa, langabeziaren jaitsiera ere ez, eta, gainera, lan-prekaritate mailak ere okerrera egin du. Horrela, hazkunde ekonomikoak markatutako ziklo-amaiera batera hurbil gaitzke, enplegua lan-baldintzak prekarizatzearen kontura sortu da, kontratu partzialak eta aldi baterakoak handituz eta baita eros ahalmenaren galera zein pobrezia gorrakadarekin batera, Egoeraren Azterketa honetako puntako gaian ikusiko dugun bezala.

Horrek guztiak argi uzten du, beste behin ere, gure gizartean eta ekonomian aplikatu diren eta aplikatzen jarraitzen diren neurri neoliberalak herritarren aurka doazela, gutxiengo bati mesede eginez, langile klasearen kontura arrakala sozial sakonagoa sortuz.

** Txosten hau 2019ko azaroaren 6an eguneraturiko informazioarekin burutua izan da*

Manu Robles-Arangiz Institutua
www.mrafundazioa.eus
Twitter: @mrafundazioa

Egoera sozial eta ekonomikoaren azterketa

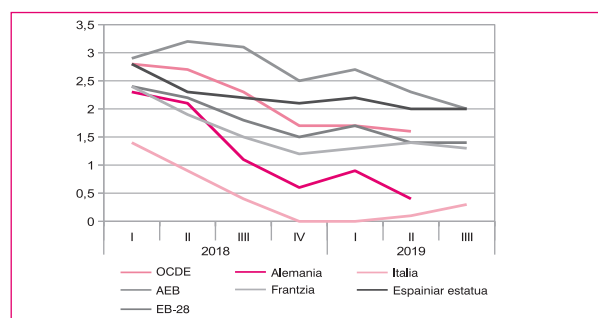
1. Ingurune ekonomikoa

Ekonomiaren dezelerazioak ez dio bakarrik Hego Euskal Herriari eragiten, maila globalean hedatzen den sintoma da. Nazioarteko Diru Funtsak ohartarazi duenez, 2008ko krisiaz geroztik, mundu-mailako ekonomia erritmo motelenean haziko da aurten. Gainera, NDFk datozen urteetarako orain ematen dituen iragarpenak joan den uztailakoak baino ezkorragoak dira aztertutako ia herrialde eta arlo guztietan.

Hainbat dira dezelerazio horren arrazoiak. Doktrina dominanteak Trumpen protekzionismoa seinatu du Txinarekin merkataritza-gerrara eramateagatik eta horren ondorioa den muga-zergen igoeragatik; baita Brexitak sortu duen ziurgabetasunak ondorio negatiboa dakarkie enpresei eta inbertsioari, eta gatazka politikoak eta finantza-merkatuaren zurrunbiloak ere ekonomien hazkunderari eragin dioten beste faktore batzuk dira ekonomista horien aburuz. Badira, ordea, egoera azaltzen duten sakoneko beste arrazoi batzuk. Planetaren muga fisiko nabarmenak; edo aurrekontu-politika murriztaileak aplikatzen jarraitzea (bereziki Europar Batasunean) dira, gure ustez, ziklo ekonomikoaren norabidea markatzen dituzten faktoreak. Azken batean, arazoan jatorriak ekoizpen eredu kapitalista izaten jarraitzen du.

Azken hiruhilekoetan, zifrak hasieran aurreikusitakoa baino okerragoak izan dira. Munduko ekonomien hazkunde erritmoak moteldu egin dira, eta moteltze hori geratzeko iritsi da, nazioarteko erakunde ekonomikoen arabera. 2019ko bigarren eta hirugarren hiruhilekoko BPGren aldakuntza-tasek, jarraian azaltzen direnek, erakusten dute munduko ekonomiaren zifrek hedatzen jarraitzen duten arren, nabarmen murriztu direla azken urtean. Europar Batasuneko herrialdeak, bereziki Alemania edo Italia, atzeralditik gertu daude (herrialde germaniarrean Bundesbankek onartzen du hirugarren hiruhilekoan atzeraldi teknikoan sar daitezkeela). Horregatik, aplikatzen diren politikak errotik aldatu behar dira, batez ere eszenatoki honetan. Horrela ezean, krisi berri bat aurreko errezeta berberekin konpontzen saiatuko dira, hau da, altxor publikoaren kontura egindako banku-erreskateekin eta lan- eta gizarte-eskubideetan egindako murrizketen bidez.

Munduko eta Europar Batasuneko BPGren aldakuntza-tasak (%). Urte artekoa

Iturria: OCDE

2. Hego Euskal Herriko ekonomia

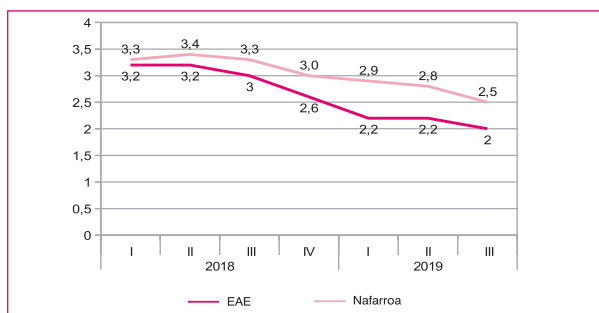
Ingurune ekonomiko globalak zuzenean eragiten dio Hego Euskal Herriko ekonomiari. Era horretan, dezelerazioa nabaritzen ari da, nahiz eta hau aurreko puntuan aipatutako herrialde gehienak baino txikiagoa izan. Egia da EAEn zein Nafarroan hazkunde ekonomikoa inguruko herrialdeetako baino handiagoa izan dela, baina dezelerazioak ez dio errealitate izateari uzten.

EAEn kasuan, gainera, bigarren hiruhilekoan hazkundera aurreikuspenean zenbatetsitakoa baino hamarren bat txikiagoa izan zen. Horrela, urte arteko hazkundera %2,2koan mantendu zen, lehen hiruhilekoko kopuru bera. Urrun geratzen dira, beraz, 2018ko %3a gainditzen zuten zifrak. Nafarroan egoera EAEn baino hobea izan da, baina, bertan bezala, hazkundera moteldu egin da, %2,8ra iritsi arte; hau da, urte arteko hazkundera %0,6 murriztu da 2018ko bigarren hiruhilekotik.

Hego Euskal Herriko ekonomiak, nazioarteko ziurgabetasunak eraginda, bere hazkunde aurreapenaren kalkulua murriztu du. EAEn kasuan, hirugarren hiruhilekoan %2,2tik %2ra, 2018ko hiruhileko berarekin alderatuta. Nafarroaren kasuan, ehunekoak are gehiago murriztu da, %2,5era arte. Hala, desazelerazioa geratzeko etorri dela baieztatzen da.

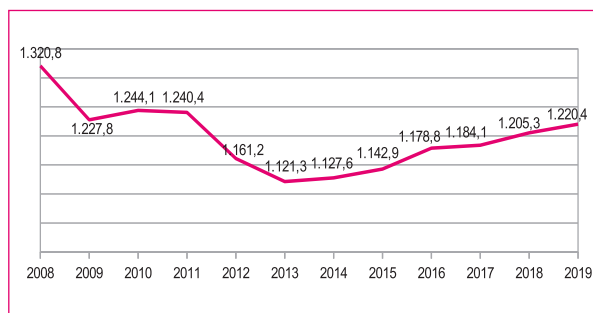

EAEko eta Nafarroako BPGaren aldakuntza-tasak (%). Urte artekoa

Iturria: Eustat, Nastat

Okupatu kopurua HEHn hirugarren hiruhilekoan. 2008-2019. (milaka)

Iturria: INE

3. Lan merkatuaren adierazleak hirugarren hiruhilekoan

Biztanleria aktiboa

2019ko hirugarren hiruhilekoan, 1.341.300 pertsonak osatu dute HEHko lan-merkatua, biztanleria aktibo gisa ezagutzen dena (316.300 Nafarroakoak eta 1.025.000 EAEkoak). Hauek enplegua duten pertsonak dira eta enplegua izan gabe, lana aktiboki bilatzen ari direnak. Biztanleria aktiboa 9.800 pertsonatan igo da iazko hiruhileko berarekin alderatuta. Biztanleria aktiboaren bilakaera sexuaren arabera aztertuz gero, ikusten da azken urtean 14.400 emakume gehiago daudela (641.000), eta gizonen artean, berriz, 4.600 pertsona aktibo gutxiago (700.400 gutzira).

Enplegua

2019ko hirugarren hiruhilekoan, 1.220.400 pertsonak izan dute enplegua Hego Euskal Herrian, EParen arabera. Hala, HEHren biztanleria okupatua 15.100 pertsonatan hazi da azken urtean. Grafikoan ikus daitekeen bezala, 2013an egon zen okupatu kopurua minimoetan, bai Nafarroan, bai EAEn. Urte hartatik, goranzko joera egon da bi erkidegoetan. Hala ere, zifra horiek urrun daude 2008koetatik, urte horretan gaur egunean baino 100.400 pertsona okupatu gehiago egon baitziren.

Lana izan duten pertsonetatik 290.400 Nafarroakoak izan dira, eta 930.000 EAEkoak. Lehen erkidegoan, iaz baino 6.600 pertsona gehiago izan dira lanean. EAEn, aldiz, zifra hau 8.500 pertsonatan igo da. Sexuari dagokionez, aldeak existitzen jarraitzen dute: %47,1 emakumeak dira eta %52,9 gizonak.

Soldatapeko langileak

Enplegua dutenen artean, 1.043.100 soldatapekoak izan dira, iaz baino 9.400 pertsona gehiago, hau da, biztanleria landunaren %85,5 soldatapekoa izan da (%83 gizonetan eta %88,2 emakumeetan). 2008az geroztik, soldatapeko enpleguak gora egin du ehunekotan; %85,5era iritsiz (krisiaren hasieran baino 4,5 puntu gehiago).

Kontratuak

Esan bezala, enplegua duen populazioa 15.100 pertsonatan igo da azken urtean, baina hori lanaldi partzialeko enplegua dutenen hazkunde handiaren ondorio izan da, lanaldi horretako 11.100 langile gehiago baitaude. Kontratu partzialak %0,7 igo dira azken urtean, eta dagoeneko %15,5era igo dira.

Behin-behinekotasunari dagokionez, HEHn 246.200 lagun daude aldi baterako kontratuarekin (totalaren %23,6), duela urtebete baino 13.000 gutxiago. Behin-behinekotasuna handitu egin da Nafarroan, 56.400 pertsonatik 61.500 pertsonara igaro da, aldiz, EAEn 202.800 pertsonatik 184.700 pertsonara murriztu da.

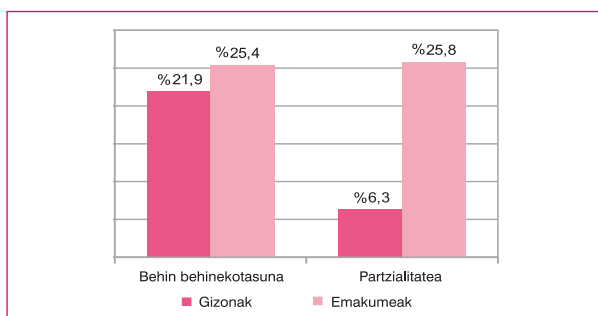
Sexuaren arabera, kontratu txarrenak emakumeek izan dituzte. Alde batetik, emakumeak dira behin-behinekotasuna gehien pairatu dutenak, emakumeen %25,4k izan baitu aldi baterako kontratua. Gizonen artean, %21,9k izan du aldi baterako kontratua.

Egoera sozial eta ekonomikoaren azterketa

Alde hori areagotu egiten da, neurri handi batean, kontratu partzialen ehunekoa azertzen dugunean. Lau emakumetik batek kontratu partziala duen bitartean, gizonen %6,3 bakarrik du ezaugarri horiek dituen kontratua.

Behin behineko tasa eta partzialitatea HEHn generoaren arabera. 2019. (%)

Iturria: INE

Deigarria da EAEko lurralde bakoitzeko egoera, langabezia-tasa eta azken urteko bilakaera oso desberdinak izan baitira:

- Araban, langabezia-tasak nabarmen egin du gora, %7,99tik %10,23ra.
- Bizkaia da tasarik altuena duen lurraldea; azken urtean, ehuneko hori %10,8an mantendu da.
- Gipuzkoan 1,56 puntu murriztu da, %6,2ra, hain zuzen, hau 2008tik izandako zifrarik onena izanez.

EAEko langabezia-tasa lurraldeka. 2018-2019. (%)

	2018	2019	Aldea %
Araba	7,99	10,23	-2,24
Bizkaia	10,88	10,87	-0,01
Gipuzkoa	7,75	6,19	-1,56

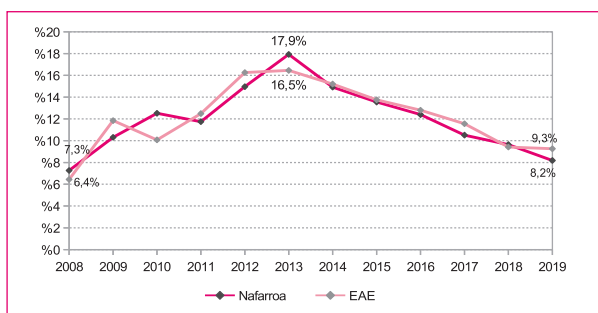
Fuente: INE

4. Langabeziaren dezelerazioa

INEk ematen dituen datuei erreparatzen badiegu, ikusiko dugu langabezia-tasaren estimazioa %9koa dela 2019ko hirugarren hiruhilekoan (%9,3 EAEn eta %8,2 Nafarroan). Zenbakitan, 120.800 pertsona daude egoera horretan HEHn. Iazko hiruhileko berarekin alderatuta, 5.300 langabe gutxiago daude, 4.400 Nafarroan eta 900 EAEn.

Horrela, langabezia-tasa hamarren bat baino ez da murriztu EAEn (94.900 pertsona daude lanik gabe gutzira), hori izanez 2011tik eman den bilakaera okerrera (2017tik 2018ra bitartean, saldoa 22.500 jaitsi zen adibidez). Nafarroan, aldiz, bilakaera nabarmen hobea izan da. Langabezia-tasa %1,46 murriztu da, hau da, 4.400 langabe gutxiago (25.900 langabe daude).

Langabezi tasaren bilakaera Nafarroan eta EAEn. 2008-2019

Iturria: INE

Aipatu behar da adierazitako langabezia-tasa ofiziala ez dela benetako tasa, eta ez dituela barne hartzen langabetzat har daitezkeen alderdiak edo biztanleria, hala nola, adoregabebetutako biztanleria, arrazoi desberdinengatik lana bilatzen ez duten baina lana izan nahiko luketen pertsonak eta nahiko luketen baino ordu gutxiago lan egiten duten pertsonak, hau da, lanaldi partzialeko kontratuak dituzten pertsonak.

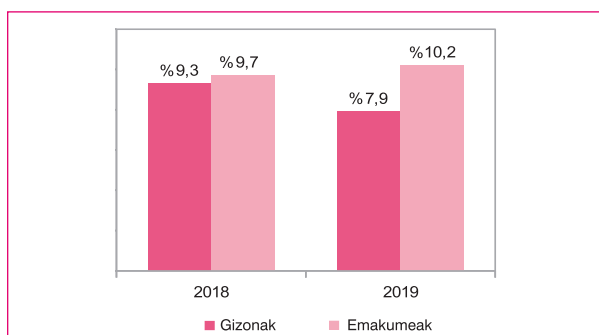
Emakumeen eta gizonen arteko aldeak ere nabarmenak dira langabezia tasari dagokionez: lehenengoena %10,2 izan da, eta bigarrenena, berriz, %7,9. Hori Nafarroan zein EAEn gertatu da. Nafarroan alde hori handiagoa izan da (%3,3ko alde egon da gizonen eta emakumeen artean). EAEn, alde hori %2,1ekoa izan da.

Gainera, 2018ko hirugarren hiruhilekoarekin alderatuta, langabezia-tasak %0,5 egin du gora emakumeengan, %10eko langa gaindituta. Gizonentzat bilakera hori positiboa izan da, %1,4 murriztu baita. Horrela, bien alde handitu egin da %0,4tik %2,3ra igaroz.

HEHko langabezi tasa generoaren arabera. 2018-2019. (%)

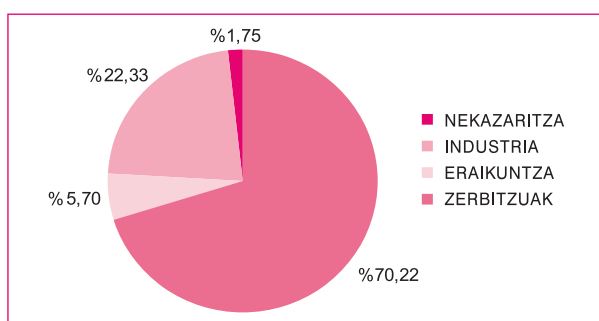
Iturria: INE

5. Desindustrializazioa, eteten ez den prozesua

Hirugarren hiruhilekoan, azken bi urteetako joera bera errepikatu da: zerbitzuen sektorea hazi da gehien (18.100 pertsona gehiago), eraikuntzaren eta nekazaritzaren sektoreak ia berdin jarraitzen du okupatutako pertsonen kopuruari dagokionez. Industriaren sektoreak 4.300 pertsona landun galdu ditu.

Hirugarren hiruhilekoko zifrek honako datu hauek islatzen dituzte sektoreka: lehen sektorean 21.400 pertsona landun egon dira (%1,75), eraikuntzan 69.600 (%6), industrian 272.500 (%22,3) eta zerbitzuen sektorean 857.000 (%70,2).

Okupatutako pertsonak, sektoreka, HEHn. 2019. (%)

Iturria: INE

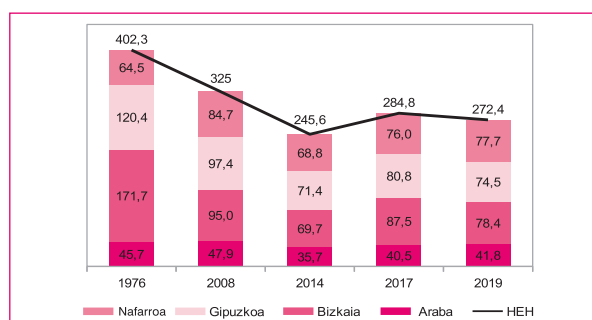
Desindustrializazioa edo industria-krisia duela lau hamarkadatik ematen ari den prozesua da. Prozesu horretan zehar 130.000 lanpostu galdu dira. Bilakaera, jarraian ikusiko dugun bezala, desberdina izan da lurralde bakoitzean.

70eko hamarkadan, sektore horretako pertsona landunak 400.000 inguru ziren. Bizkaia sektore indartsua zeukan siderurgian, altzairu berezietan, ontzintzan eta abarretan, 170.000 langile baino gehiago ziren. Gipuzkoan industria-sektoreak ere pisu handia zuen, 120.000 pertsonak egiten zuten lan sektore horretan.

Hamarkadaz hamarkada, kopuru horrek behera egin zuen 2008ko krisiaren hasierara arte. Industria-politika neoliberalak enpleguaren suntsipena eta industria-sektore handien eta enpresa enblematikoen berregituraketa bizkortu zituen, Bizkaian batez ere izan zuen eragin handiena (aldi horretan, 1976tik 2008ra, 76.000 lanpostu galdu ziren lurralde horretan). Gipuzkoan ere beherakada handia izan zen (23.000). Araban, aldiz, industria-enpleguari eutsi zitzaion, eta Nafarroan 20.000tan hazi zen.

Krisiaren hasieratik 2014ra arte, industriako enpleguaren beherakada handia izan zen lurralde guztietan, nahiz eta industriako lanpostuen erdiak berreskuratu ziren 2015ean eta 2016an, kanpoko faktoreek eraginda. Egoerak, ordea, okerrera egin du berriro azken bi urteetan. Bizkaiko industriak 9.100 lanpostu galdu ditu berriro, Gipuzkoakoak 6.300, Nafarroak eta Arabak, ordea, eutsi egin diote okupazioari.

Industrian lan egiten duten landunak, lurraldearen arabera. 1976-2019. (milaka)

Iturria: INE

6. Prekaritatea kontratazioan

2019ko hirugarren hiruhilekoan egin diren 369.358 kontratuetatik, 131.956 (%35,7) lanaldi partzialekoak izan dira, eta 341.851 (%92,6) aldi baterakoak; gogorra dezagun, neurri handi batean, kontratu partzialak ere aldi baterakoak direla.

Egoera sozial eta ekonomikoaren azterketa

Kontratazioa 2019ko hirugarren hiruhilekoan HEHn

	Kontratuak	Behin behinekoak	Partzialitatea
Nafarroa	109.798	%93,8	%27,8
EAE	259.560	%92	%39,1
Totala	369.358	%92,6	%35,7

Iturria: SEPE

Behin-behinekotasunaren kasuan, bai EAEn, bai Nafarroan, datuak antzekoak direla ikus dezakegu. Bien arteko aldea ez da bi puntura iristen. Kasu horretan, Nafarroako datuak zertxobait okerragoak izan dira, hirugarren hiruhilekoan egindako kontratuen %93,8 aldi baterakoak izan direlako; EAEn, berriz, %92 izan dira. Partzialtasunean dagoen aldea esanguratsua da EAE eta Nafarroaren artean. Nafarroan egindako kontratu guztietatik %27,8 lanaldi partzialekoak izan dira; EAEn, berriz, ehuneko hori %39,1era igo da.

Lanaldi partzian erregistratutako kontratuen datuak azertzean, lan-merkatuan dagoen genero-diskriminazioa azaltzen da, hala nola soldata-arrakala. Emakumeei egindako kontratuen %48,2 lanaldi partzialekoak izan dira, eta gizonen kasuan, berriz, ehuneko hori erdira jeisten da, %24,1. Diskriminazio hori EAEn zein Nafarroan eman da, EAEn portzentaje altuagoekin, aurretik aipatu den bezala

Lanaldi partzialeko kontratazioa HEHn 2019ko hirugarren hiruhilekoan

	Gizonak		Emakumeak	
	Kontratuak	%	Kontratuak	%
Nafarroa	10.036	%18,5	20.933	%37,7
EAE	34.491	%26,4	68.010	%52,7
Totala	44.527	%24,1	88.943	%48,2

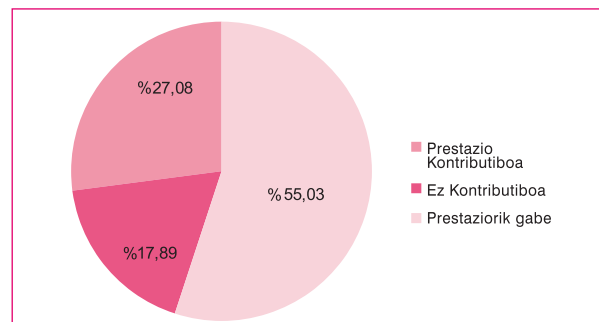
Iturria: SEPE

7. Langabeen %55a langabezia-prestaziorik gabe

Hurrengo grafikoak 2019ko iraileko datuak erakusten dizkigu. Langabeen %55a inolako prestaziorik gabe geratu zen HEHn 2019ko irailean. Gainerakoek (%45ek) langabeziagatiko prestazioak jaso zituzten;

hau da, 144.071 pertsona langabetik 64.790ek. Horietatik 39.016k (%27,1) prestazio kontributiboak jaso zituzten, eta 25.774k (%17,9) ez kontributiboak. Zifrak okerragoak izan ziren EAEn (%43,8k bakarrik jaso du prestazioa), Nafarroan baino (%49,3k).

Langabeen egoera 2019ko irailean

Iturria: SEPE

2019ko irailean 74.873.000 euro bideratu dira langabezia-prestazioetara. Langabeziagatiko prestazioen gastu osoa 8,3 milioi euro handitu da iazko irailarekin alderatuta, bideratutako kantitatea sei urtez jarraian murriztu ondoren. Guztizko gastua handitzearen ondorioz, langabe eta onuradun bakoitzeko gastua 519,7 €-ra eta 1.155,6 €-ra igo da, hurrenez hurren. Kopuru horiek urrun geratzen dira 2009koetatik; izan ere, 2009koak 829,2 € izan ziren langabetu bakoitzeko, eta 1.245,8 € onuradun bakoitzeko.

8. Gazteen errealitate prekariora

Biztanleria aktibo gaztea (gazteei buruz ari garenean, 16-24 urteko pertsonak hartzen ditugu kontuan) mantendu egin da azken urtean. 82.500 pertsona izan dira 2019ko hirugarren hiruhilekoan, aurreko urtean baino 600 gehiago. Aldea oso esanguratsua da 2008ko zifrekin alderatuta; izan ere, urte horretan 118.200 gazte aktibo izan ziren, hau da, gaur egun %30 gazte aktibo gutxiago daude.

Gazteen artean, okupazioak behera egin du 2018ko hirugarren hiruhilekoarekin alderatuta. 59.000 pertsona izan dira lanean, hau da, 2.300 gutxiago. Pertsona horietatik 31.000 gizonak dira eta 27.900 emakumeak. 2008tik, gazte aktiboekin bezala, okupazioa nabarmen murriztu da, 95.700 pertsonatik lehen adierazitako kopurura.

Gazteen langabezia sakoneko egiturazko arazoa da, zifrek hala erakusten dute. Langabezian dauden gazteak 23.600 dira; beraz, gazteen langabezia-tasa %28,6koa da HEHn. Azken urtean 3.000 pertsona gehiago egon dira langabezian, hau da, %3,4 igo da tasa. Igoera handiagoa da 2008koarekin alderatuz gero; azken 11 urteetan ia %10 igo da.

HEHko gazteen lan-merkatua. 2008-2018-2019

	2008	2018	2019	Ald. 2008
Aktiiboak	118.200	81.900	82.500	-35.700
Okupatuak	95.700	61.300	59.000	-36.700
Langab. tasa	%19,0	%25,2	%28,6	%9,6

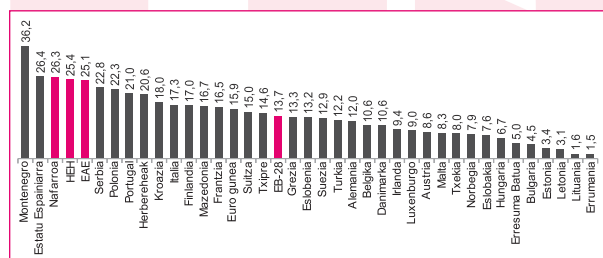
Iturria: INE

Gazteen errealitatea oso kezagarria dela ondoriozta dezakegu. Alde batetik, atal honetan aztertu dugun bezala, pertsona aktibo eta okupatu gutxiago daude 2008arekin alderatuta. Gainera, langabeziak nabarmen egin du gora. Bestalde, aurreko atalean ikusi dugun bezala, egiten diren kontratu berriak guztiz prekarioak dira, batez ere gazteen kasuan.

9. Europako atzealdean

Hego Euskal Herriko errealitatea Europako herrialde-etakoekin alderatzean, grafikoetan ikus daitekeenez, HEH azken posizioetan ageri da. Hala, behin-behinekotasunari dagokionez, hirugarren maila altuena dugu HEHn (%25,4), Espainiako Estatuaren (%26,4) eta Montenegroren (%36,2) atzetik. Antipodetan, Lituania eta Errumania daude (%1,5 eta %1,6), eta, ondoren, Baltikoko estatuak (Estonia eta Letonia), behin-behinekotasun txikiena dutenak. Europako Batasuneko batez bestekoa %13,7koa da, Hego Euskal Herrian baino 11,7 puntu gutxiago.

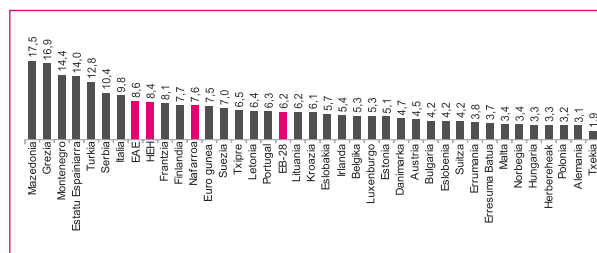
EB-28ko eta HEHko behin-behinekotasun tasa, 2019ko bigarren hiru hilabetean

Iturria: Eurostat, INE

HEHren langabezia-tasak ere ez du egoera gehiegi hobetzen; Hego Euskal Herriko langabezia-maila Europarekin alderatzean, Europar Batasuneko langabezia-tasaren batez bestekoa %6,2koa izan zen 2019ko ekainean. HEHn tasa hori altuagoa izan zen, %8,4koa (Nafarroan %7,7 eta EAEn %8,6). Langabezia gutxien izan zuen herrialdea Txekiar Errepublikak izan zen, %1,9ko tasarekin; gertu Alemania (%3,1) eta Polonia (%3,2). Aldiz, mailarik okerrena duen herrialdea Iparraldeko Mazedonia izan zen, %17,5eko tasarekin, ondoren Grezia (%16,9) eta Espainiako Estatuak txarrenen artean kokatu zen, %14ko tasarekin.

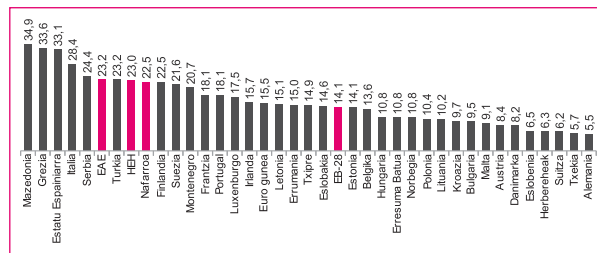
EB-28ko eta HEHko langabezia-tasa, 2019ko bigarren hiru hilabetean

Iturria: INE

HEHko gazteen langabezia tasa ere seigarren okerrena da (%23), Europako batez bestekotik urrun (%14,1). Mailarik handienak Greziak (%33,6), Espainiako Estatuak (%33,1) eta Italiak (%28,4) dituzte. Mailarik baxuenak Alemaniakoak (%5,5) eta Txekiar Errepublikakoak (%5,7) dira.

EB-28ko eta HEHko gazteen langabezia-tasa, 2019ko bigarren hiru hilabetean

Iturria: INE

Hilaren puntako gaia:

Pobrezia eta desoreka sozialak handitu dira

Sarrera

Eusko Jaurlaritzak abuztuan eman zuen argitara 2018ko Pobreziaren eta Gizarte-Ezberdintasunen Inkesta (PGEI 2018). Txostenak pobreziaren eta ongizaterik ezaren zenbait adierazle hartzen ditu oinarri eta horien arabera aztertzen du pobrezia, hamar urteko aldi batean (2008-2018). Inkesta, berez, bi urtean behin egiten da, eta, beraz, aukera ematen du 2016tik 2018ra zer bilakaera izan den ikusteko.

Inkestaren emaitza objektiboak gorabehera (txosten honetan aztertuko ditugu xehetasunez), ELAK nabarmendu nahi du txostenaren idazkerak zaildu egiten duela edukiaren irakurgarritasuna eta ulergarritasuna, datuak nahasgarriak direla eta batzuk nahita ez direla aipatzen eta beste batzuk ondorio jakin batzuk ateratzeko bideratzen direla. Horren adibide garbia da, 2016ko Inkestarekin alderatuta, kendu egin dutela adierazle edo atal oso argigarri bat, "independizatu nahi duten baino ezin duten pertsonen" egoera aztertzen zuena. Bitxia da, orobat, txostenaren %95ak datuak eta estatistikak aztertzen dituela, eta pobrezia eragiten duten arrazoiei, ondorioei edo emaitza horien eragile izan daitezkeen faktoreei eskainitako atalak lau orrialde besterik ez dituela hartzen, eta lau horiek ez direla batere argiak, errealistak eta erabakigarriak.

Azken finean, zurututako inkesta bat da, pobreziaren egoera egiazkoa, erreal eta gordina ezkutatzeko asmoarekin egina.

Pobreziaren arriskua, ongizaterik eza, pobrezia larria eta Sen indizea areagotu egin dira

Pobrezia-arriskutzat hartzen da etxeetan diru-sarrera nahikorik ez izatea oinarritzko beharriaz (elikadura, jantziak, oinetakoak, etxeko gastuak...) aurre egiteko. 2018an, 172.307 lagunek (biztanleen %8k) ez zuten diru-sarrera nahikorik oinarritzko beharriaz erantzuteko. Pobrezia-arriskuko etxeetan bizi diren pertsonen kopuruak %14 egin du gora 2016tik, eta %41,4 2008tik.

Ongizaterik ezaren arriskua, berriz, zera da: gure gizartean gutxienez jotzen den ongizate- eta erosotasun-mailari eusteko egin behar diren gastuei aurre egiteko diru-sarrera nahikorik ez izatea.

Ongizaterik eza jasateko arriskua duten etxeetan 484.571 lagun bizi dira, azken inkestaren arabera, EAEko biztanleen %22,4. Kopuruak %22,9 egin du gora azken bi urteotan, eta %37,4 hamarkada batean.

Pobrezia larriko egoeran daude erdi-mailako diru-sarrera garbiak per capita errentaren baliokidetzat harturik, maila hori baino %40 beheragoko diru-sarrerak dituzten pertsonak edo etxeak. 2018an, 130.965 pertsona ziren, biztanleen %6,1; 2016an baino %6,9 gehiago eta 2008an baino %48 gehiago.

Pobrezia arriskuaren, ongizate-gabeziaren eta pobrezia larriaren bilakaera. PGDI adierazleak. 2008-2018

Adierazleak	2008	2016	2018	2016/2018	2008/2018
Pobrezia arriskua	121.875	151.112	172.307	%14,0	%41,4
Ongizate eza	352.550	394.266	484.571	%22,9	%37,4
Pobrezia larria	89.706	122.566	130.965	%6,9	%46,0

Iturria: Pobreziaren eta Gizarte-Ezberdintasunen Inkesta 2018

Sen indizeak honako hau neurtzen du: eskura dauden baliabideen eta pobrezia-atalasean eta ongizate ezaren atalasearen artean dagoen tartea. 2018an, pobrezia-egoeran zeuden pertsonen eskueran zituzten baliabideak pobrezia-atalasearen %25,1 azpitik zeuden. 2016an datua antzekoa zen (%25), baina tartea izugarri handitu da 2008ko %13,7arekin alderatuz gero. Maila oso altuak dira eta begien bistakoa da gizarte-prestazioen sistema eta zenbatekoak ez direla, inola ere, nahikoa pobrezia-egoerei modu egokian erantzuteko edo egoera horiei konponbidea emateko.

Gero eta pertsona gehiagok dituzte zailtasunak ohiko eginbeharrei eta gastuei aurre egiteko

Asko dira 2018ko PGEI azterketaren barnean baieztapen hori berresten duten adierazleak. Hauek dira nabarmenenak:

- 2008tik 2018ra bikoiztu egin dira oinarritzko gastuei aurre egin ezin dieten etxeetan bizi diren pertsonak. 66.241 (%3,1) ziren 2008an eta 121.659

(%5,6) dira gaur egun. 2016tik hona ere gora egin du kopuruak; hain zuzen, gaur egun 4.400 pertsona gehiago daude egoera horretan.

- Alokairuak, kredituak, hipotekak eta fakturak ordaindu ezin dituzten edo atzerapenez ordaintzen dituzten pertsonen kopurua ere gero eta handiagoa da. 2018an 141.092 pertsona zeuden egoera horretan, 2008an 63.411 ziren, eta 2016an, 135.516. Horrenbestez, 2018an biztanleen %6,5 da gastu horiei aurre egin izan diena; 2008an %2,9 eta 2016an %6,3.
- Ur, argindar eta telefonoaren hornidura eten zaien pertsonen kopurua jaitsi egin da krisiaren garaitik; 2018an 29.774 pertsonari (%1,4) eten zitzairen. Alabaina, neguko hilabeteetan etxea tenperatura egokian edukitzeko arazoak dituzten pertsonen datua oso kezagarria da. 2018an 199.854 pertsona izan ziren, 2016an baino 10.000 gehiago, eta 2008an baino 111.243 gehiago. Pobrezia energetikoa kontzeptu ezaguna da dagoeneko, eta ohikoa bihurtzen ari da. Aldiz, erantzun politikoak hutsaren hurrengoak eta oso eskasak dira; “bono sozial” entzutetsua, adibidez.

Pobrezia larriagotu egin da zenbait kolektibotan

Datuak talde sozialen arabera aztertuz gero, honako hauek dira pobrezia-tasa altuenak jasaten dituztenak: seme-alabak dituzten familiak (guraso bakarreko familiak, eta, batez ere, etxean erreferentziatzko pertsona emakumea duten familiak), lan egonkorrik ez duten 45 urtetik gorako pertsonak bizi diren etxeak, atzerritarrak eta jada langile pobre esaten zaizkienak.

Datuek berresten dute, 2018an, benetako pobrezia-egoeran dauden etxeetatik %66,4 funtsean lau mota jakin hauetakoak direla:

- Familiaren buru atzerritarrak diren etxeak (%30,7).
- Lan egonkorrik ez duten 45 urtetik gorako pertsonen familia-taldeak (%13,6).
- Familia-talde horiek berak lanik ez duen pertsona 45 urtetik beherakoa denean (%12,4).
- Lan egonkorrik gabeko 45 urtetik beherako emakumeak buru dituzten guraso bakarreko familiak (%10,7).

Esparru honetan, nabarmentzekoak dira jarduera, lanbide eta langabezia-tasaren arabeko pobrezia-datuak:

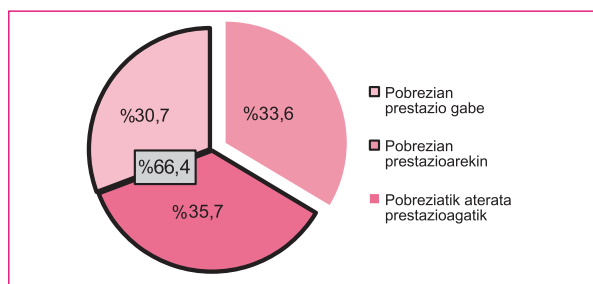
- 100 pobreetatik %15,4, pertsona aktibo guztiak landun egonkorrek diren familietako kidea da; %7,3 etxean lan egonkorren bat duten familietako kidea, eta %16,4 lan egonkorrik ez duten pertsonak dira.
- Pobrezia-egoeran dauden 100 pertsonetatik 39 lana duten pertsonen bizikidetzta-unitateko kideak dira, 37 pertsona guztiak aktibo izanik ere langabezian dauden familietako kideak, eta gainerako %24, pertsona aktibo bakar bat ere ez duten bizikidetzta-unitateko kideak.

Inkestak berresten du pobreziak batez ere egoera ahulenean dauden kolektiboek eragiten diela.

Gizarte-prestazioen sistema ez da nahikoa eta ez die erantzuten biztanleen beharrezinei

Inkestan jasotako datuen arabera, gizarte-prestazioen sistema ez da nahikoa pobrezia-arriskuan dauden 197.185 pertsoneri erantzuteko. Sistemak 136.567 pertsonari ematen die arreta, egoera horretan dauden guztien %69,3ri. 2018an arreta jaso zuten artean, 70.348 lagunek (pobrezia-arriskuan zeuden guztien %35,7k) EZ zuten lortu pobreziatik ateratzea, eta gainerako 66.219 pertsonak (%33,6), bai, lortu zuten pobreziatik ateratzea. 60.618 pertsona sistematik kanpo geratzen dira, %30,7 zehazki.

Gizarte prestazioen sistemako hartzaileak eta ez hartzaileak

Iturria: Pobreziaren eta Gizarte-Ezberdintasunen Inkesta 2018

Horrek esan nahi du pobrezia-arriskuan dauden pertsonetatik %66,4ri ez diela arreta egokirik ematen prestazio-sistemak, eta horrek berak berresten du sistemaren eskasia. Berrito diogu: zenbatekoak ez dira nahikoa, eta prestazioak eskuratzeko baldintzak

Hilaren puntako gaia

murriztaileak dira. Gaur egun sistemak ez die erantzuten biztanleen egiazko beharrezane.

Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta, Etxebizitzarako Prestazio Osagarria eta Gizarte-larrialdiko Laguntzak behin eta berriro erreformatu dira, eta, aldiro, murrizketa gero eta gehiago eta kontrol gero eta gehiago ezarri dira, eta prestazio horien hartzaileak kriminalizatzerara jo da.

Eusko Jaurlaritzak osatzen duten alderdi guztiak murrizketekin jarraitzeko asmoa dute. Diru-sarrerak Bermatzeko Lege-proposamenak, esaterako, ildo horri jarraitzen dio.

Gogoratu beharrekoa da Euskal Herriko Eskubide Sozialen Kartak Herri Ekimen Legegile bat aurkeztu zuela, 51.000 pertsonen sinadurarekin, prestazio horren zenbatekoak eta laguntza eskuratzeko baldintzak hobetzeko helburuz. EAJ, PSE eta PP alderdiek, ordea, HEL hori tramitera onartzearen aurka bozkatu zuten, eta, beraz, herri ekimen legegilearen gaineko eztabaidari bidea itxi zioten.

Ondorioak

2018ko Pobreziaren eta Gizarte-Ezberdintasunen Inkestak errealitate gordina erakusten du, erakundeek eta botere ekonomikoak ezkutarazi egin nahi duten errealitatea: pobrezia areagotzen ari da, noiz eta hazkunde ekonomiko bete-beteko garaian eta enplegua sortzen ari denean. Desoreka sozialak gero eta handiagoak dira.

EAEn gertatzen ari da hori, baina erakundeek etengabeko propaganda egiten dute bestelako egoerak erakusteko. Areago, 2018ko PGEI ezkutuan pasa nahi izan dute: Eusko Jaurlaritzak abuztuan eman ditu argitara datuak, urteko lehen hiruhilekoan argitaratu behar zituenean, apirilko eta maiatzeko hauteskundeak baino lehen.

Pobrezia areagotzearen oinarrian hainbat kausa daude, eta aplikatzen diren politika publikoekin lotu-

rik daude kausa horiek guztiak (lansari eta pentsioen eros ahalmena murriztea, lan-prekaritate gero eta handiagoa, langabezia-tasa altua, langabezia-prestazioen estaldura gero eta urriagoa edota gizarte-prestazioetan egin diren murrizketak). Pobrezia-egoeran dauden biztanleen ia %40 pertsonaren bat lanean ari den etxeetan bizi da, eta gainerako %60ari dagokionez pertsona aktibo bakar bat ere ez dagoen etxeetan bizi da (erretiroa hartutako pertsonak, gehienbat), eta beste erdia, pertsona aktibo guztiak langabezian dauden etxeetan. Bistan denez, pobrezia areagotzen ari da eta errealitate aldakorra da, aurpegi askokoa.

Euskal Herriko Eskubide Sozialen Kartak landutako Pobreziaren eta Bazterketa Sozialaren aurkako Herri Ekimen Legegilea ez zuten tramitera onartu. Ekimenak prestazio sozialen sistemaren hobekuntza nabarmena planteatzen zuen, baita alokairu sozialeko etxebizitza baten beharrezko diren pertsona guztiak horretarako bermea izatea ere, baina proposamena eztabaidatzeari bidea itxi zioten alderdiek. HEL hori baztertu ondoren, EAJk eta PSEk PPren babesa jaso dute DSBEn erreforma bat izapidetzeko. Erreforma horren xedea da gaur egun indarrean diren murrizketak finkatzea eta beste atzerapauso batzuk gehitzea.

PGEIren datuek agerian uzten dute gizarte-prestazioen gaur egungo sistema ez dela nahikoa: pobrezia-egoeran dauden hiru pertsonatik bakar bat ateratzen da egoera horretatik prestazio horiei esker. Gobernatzeko gaituztenek serio hausnartu beharko lukete zer gertatzen ari den, EAJ eta PSEren Lege-proposamena erretiratu beharko lukete eta Karta Sozialaren Herri Ekimen Legegilean jasotako edukiei heldu beharko liekete.

Pobrezia areagotu egingo dela onartzea, aberastasuna gero eta handiagoa izan arren pertsona pobreak ere gero eta gehiago izango direla onartzea eta hori bultzatzen aritzea, kontrako norabidean joatea da; politika publikoen laguntza eta elkartasuna gehien behar duten pertsonen aurkako politika egitea da.

Oharrak:

A series of horizontal lines for writing, with a large, faint, pink watermark in the lower right quadrant.

Oharrak:

A series of horizontal dotted lines for writing, with a large, faint pink watermark in the bottom right corner.

